

Idet jeg nu vender mig til den foreliggende Paragraph, møder mig strax den Betragtning, som for mig er et Hovedmoment i Sagen, at man ikke har truffet det Rette og Retfærdige, fordi man har fjernet sig for langt fra, hvad der vilde udfordres, for at de paagjældende Parter kunde siges nogenlunde at være stillede under lige Vilkaar. Dette er imidlertid en Betragtning, som jeg her kun vil gaae let hen over; thi den er allerede tidligere fremhævet, og det Bæsentligste, som derved kunde være at sige, er allerede udtalt, navnlig under Forhandlingerne i den forrige Session. Det er derfor kun nogle ganske faa Bemærkninger, jeg derom skal tillade mig. Her er Sagen stillet saaledes, at Gieren alene underkastet Evang, medens paa den anden Side Balget ganske er overladt til Fæsteren, og det Balget baade om og naar. Dette Standpunkt for Lovudkastet er, mener jeg, uantageligt, dette er allerede tilstrækkeligt for mig til at erklære mig imod Forslaget i dets nuværende Skikkelse, fordi jeg ikke kan antage, at det kan bestaae med Retfærdighed. Ligheden fordrer, at, hvis Fæstebonden ikke vilde overtage Gaarden, maatte Gieren fra sin Side være berettiget til at afløse Fæstet, eller at man, hvis man ikke vilde gaae ind herpaa, — og jeg skulde være den Sidste til ikke at finde Betænskeligheder ved at tiltræde dette Expedient — i alt Fald maatte stille Sagen saaledes, at, vilde Fæsteren ikke afløse Gierens Ret, saa maatte Fæstebaandet dermed ophøre, dog med Bibeholdelse af den nærværende Fæsters Brugsret. Lovforslagets § 37 indeholder iøvrigt en Bestemmelse, som kunde synes ikke at være uden Betydning i denne Retning. Vi komme siden til nærmere at omhandle denne Paragraph, men det forekommer mig klart, at den er meget langt fra at tilfredsstille, hvad der i Righedens, i Retfærdighedens Navn maatte fordres. I ethvert Fald vil det, efter min Formening, ikke kunne forsvares, at der ikke her er bestemt nogen endelig Tidsgrænse, ud over hvilken hiint Balg ei skulde staae Fæsterne aa-

bent. Jeg kan forstaae, at der er bestemt en Grænse, fra hvilken Fæsterens Ret til at forlange Afløsning først skal begynde, nemlig fra den 1ste Januar 1855, men jeg kunde aldrig billige, at det derefter aldeles skulde være overladt til Fæsterne, eensidigen at vælge den for dem belejlige Tid, uden at der var sat nogen Grænse for det Tidsrum, hvori hiin betydningssfulde, for Gieren saa mislige Ret kunde gjøres gjældende. Jeg har allerede gjort opmærksom herpaa i det første Foredrag, jeg i forrige Session holdt i Anledning af det oprindelige, da forelagte, Lovforslag, og det er det Samme, som en anden Rigsdagsmand hentydede til ved hvad han kaldte et Damocles-Sværd, der holdtes svævende over Godseierens Hoveder (Esfærning: Det var mig, der sagde det!). Nei, det var Rigsdagsmanden for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (David). Den ærede Rigsdagsmand, som er den oprindelige Forslagsstiller (Monrad), bemærkede i et senere Foredrag, at det dog ikke var saa farligt, som det kunde see ud til; han omtalte, at Conjuncturerne snart vare op-, snart nedgaaende, og trostede med, at det var under opadgaaende Conjuncturer, at Fæsterne vilde faae Lykt til at benytte deres Ret til at forlange Afløsning; og, vare derimod Conjuncturerne nedadgaaende, saa kunde jo Godseierne faae Jorder andetskeds for godt Kjøb. Jeg skal ikke opholde mig længe herved; jeg troer, at det Fornødne derom allerede indeholdes i de tidligere Forhandlinger, men jeg kan heller ikke forestille mig, at den ærede Rigsdagsmand, jeg sidst nævnte, virkeligen skulde mene, at disse Betragtninger frembyde nogen tilstrækkelig Betryggelse for Gierne; thi uafhængig af Conjuncturerne kunde jo i alt Fald meget let en og anden Fæster være i det Tilfælde, at han fandt det belejligt og kunde gjøre Udvele til, netop under Forhold, der vare saare uheldige for vedkommende Godseier, at kjøbe, og denne vilde da kun finde liden Løst ved den ærede Rigsdagsmands almindelige Betragtninger over op- og nedadgaaende Conjuncturer.